

2. HADİS

ALİŞVERİŞ AHLAKI

عَنْ أَبِي خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :
«الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا ، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا ،
وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا »

Hadisin Türkçesi

Ebû Hâlid radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Satıcı ve alıcı (söz kesip) pazarlığı bitirdikten sonra birbirlerinden ayrılmadıkça alışverişi bozup bozmamakta serbesttirler. Eğer onların her biri karşılıklı olarak doğru söyler (mal ile paranın durumunu olduğu gibi) açıklar ise, alışverişleri bereketli olur. Yok eğer gizler ve yalan beyanda bulunurlarsa, alışverişlerinin bereketi kalmaz.”²

Açıklamalar

Alışverişte malın ve paranın durumunu olduğu gibi söylemek, varsa kusurlarını gizlememek veya yalan beyanda bulunmamak temel ilkedir. Doğru sözlülük, ticârette ve kazançta bereket vesilesidir. Aksi ise, alışve-

2 Riyâzü's-Sâlihîn, Hadis No: 60 (Buhârî, Büyü' 19, 22, 44, 46; Müslim, Büyü' 47. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Büyü' 1; Tirmizî, Büyü' 6, 26; Nesâî, Büyü' 4, 8, 11)

Açıklamalar

rişte hayır ve bereket bırakmaz. Doğruluğun ekonomiye bu açıdan etkisi inkâr edilemez.

Hadis; kazanma ve kâr kavramına ahlâkî ve mânevî boyut getirmektedir. Demek ki kazanma sadece rakamla ifâde edilecek bir konu değildir. Onda bir de “bereket ve hayırlılık yönü” yani “meşrûiyet” tarafı vardır. Bu da dürüstlük ile sağlanabilmektedir. Yalan söyleyerek veya malın ayıbını gizleyerek, daha doğrusu karşısındakini aldatarak para kazanmak mümkün ise de bu, Müslümanca bir tavır değildir. Zira Hz. Peygamber bir başka hadis-i şerifinde “Bizi aldatan bizden değildir” buyurmuştur (bk. Müslim, Îmân 164). O halde Müslümanın gerçek kazancı, bütün muamelelerinde Müslümanca yani dürüst davranmaktır. Doğru sözlülük, özellikle kul haklarıyla ilgili konularda çok daha büyük önem arz etmektedir.

“Haksız kazanç”, “kara para” gibi kavramlar, Müslümanın dürüstlük vasfına terstir. Az da kazansa Müslümana doğruluk yakışır. Çünkü bereket dürüstlüktedir. Allah’ın bereket verdiği kazanç ise, asla küçük değildir.

Hadisten Öğrendiklerimiz

1. Alışverişi konu olan malın ve paranın kusurunu açıklamak gereklidir. Gizlemek haramdır. Kusurun sonradan ortaya çıkması pazarlığın feshine (iptaline) sebeptir.
2. Yalan berekete mânidir.
3. Doğru tâcir az kâr etse de kazancının bereketini görür.